

การเลือกตั้งแบบใหม่ :

ทำไม

คนไทยต้องไปเลือกตั้ง

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เชาวนะ ไตรมาศ.

การเลือกตั้งแบบใหม่ ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง. - - กรุงเทพฯ :
สถาบันนโยบายศึกษา, 2542.

80 หน้า

1. การเลือกตั้ง. I. ชื่อเรื่อง.

3 2 4

ISBN 974-7215-23-3

ชื่อหนังสือ การเลือกตั้งแบบใหม่ ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง

ผู้เขียน เชาวนะ ไตรมาศ

ปีที่พิมพ์ ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2542

ครั้งที่ 2 ธันวาคม 2542

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

เจ้าของ สถาบันนโยบายศึกษา : 99/146 ซอยหมู่บ้านงามวงศ์วาน
ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 9411832-3 โทรสาร 9411834
E-mail : ipps@ksc.th.com
www.fpps.or.th/ipps.htm

ดำเนินการพิมพ์ บริษัท พี. เพรส จำกัด โทร. 7424754-5

พิมพ์ที่ บริษัท สุขุมและบุตร จำกัด

จัดจำหน่ายโดย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
ศาลาพระเกี้ยว โทร. 255-4433, 218-7000 โทรสาร 255-4441
สยามสแควร์ โทร. 251-6141, 218-9888 โทรสาร 254-9495
E-mail : cubook@chula.ac.th
www.cubook.chula.ac.th

ราคา 50.- บาท

คำนำ

จากสถาบันนโยบายศึกษา

นับว่าเป็นโอกาสเปิดของสังคมไทย ที่โดยรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองได้เรียกร้องให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ที่แสดงถึงเจตจำนงร่วมของประชาชน

เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า หนึ่งในเจตนารมณ์ของการก่อเกิดรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็เพื่อป้องกันการซื้อสิทธิ ขายเสียง เพื่อให้ได้การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม มีผู้แทนของปวงชนที่พิทักษ์สิทธิประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ แต่การเลือกตั้งที่ผ่านมาในอดีตนักการเมืองหลายคนได้ใช้ “ทุน” เป็นบันไดเบิกทางขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองอย่างง่ายดาย การเลือกตั้งที่ผ่านมาจึงเป็นเพียงการทำ “หน้าที่” เฉพาะกิจอย่างหนึ่งสำหรับประชาชน

อย่างไรก็ตาม “การเลือกตั้ง” เป็นวิถีทางหนึ่งตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อเป็นหนทางให้ประชาชนได้ออกมาแสดงเจตนารมณ์ เพื่อสรรหาผู้แทนไปทำหน้าที่เพื่อปกป้องผลประโยชน์ตน สังคม และประเทศชาติ การจะทำให้การเลือกตั้งยังคงความสำคัญและมีความหมายเช่นนี้ ก็ต่อเมื่อประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของตนเองต่อการเข้ามามีส่วนกำหนดทิศทาง และสามารถควบคุมชะตากรรมทางการเมืองของประเทศได้

เนื่องเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีสัญชาตญาณอยู่ที่การเลือกเพื่อการดำรงอยู่ หรืออยู่รอด ดังนั้นการเมืองกับการเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่อาจจะเลยได้ด้วยตระหนักว่าเพราะ “การเลือก” สิ่งที่ดี คนที่ดีเท่านั้นจึงจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมการเมืองของตน และทำให้ตนเองและสังคมอยู่รอดได้

ดังนั้น “การเลือกตั้งแบบใหม่ : ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง” ผลงานวิจัยฉบับเล็กแต่ลึกในเนื้อหาของ ดร.เชวณะ ไตรมาส ได้กระแทกแก่นของมนุษย์กับการเลือกไว้อย่างน่าศึกษายิ่งว่า มนุษย์นั้นแท้จริงแล้วเลือกเพื่อการดำรงอยู่ เลือกเพื่อสืบสานอารยธรรมที่จะช่วยจรรโลงความอยู่รอด และสนองตอบเป้าหมายทางเลือกด้านต่างๆ ที่พึงประสงค์ร่วมกันของคนหรือคนส่วนใหญ่โดยรวม

โดยนัยนี้แล้ว การเลือกตั้งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ย่อมมีความน่าสนใจกว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมา เพราะนอกจากการเลือกตั้งจะเป็นระบบใหม่ที่ประชาชนหวังจะเห็นการพัฒนาการเมืองไทยที่ดีขึ้นแล้ว วิธีคิดและการตัดสินใจในการเลือกของประชาชนก็จะเป็นเครื่องชี้วัดที่สำคัญยิ่งว่า จะเป็นการเลือกเพื่อให้นักเลือกตั้งอยู่รอดหรือเป็นการเลือกเพื่อให้ตนเองและสังคมประเทศชาติดำรงอยู่ได้

สถาบันนโยบายศึกษา พิจารณาเห็นว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในอันที่จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่การเลือกตั้งระบบใหม่ที่กำลังจะมีขึ้น หากประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทและคุณค่าของการเลือกของตนอย่างแท้จริง

สถาบันฯ ขอขอบคุณ ดร.เชวณะ ไตรมาส ที่มีความอดุสาหะในการวิจัยเรื่องนี้ และโดยเฉพาะทำให้หนังสือนี้มีความน่าสนใจยิ่งเมื่อพบว่าหนังสือนี้เป็น “คู่มือมนุษย์สำหรับการเลือก” ทางการเมืองที่ไม่ว่า

ท่านจะมีการเลือกตั้งกี่ครั้ง ท่านก็จะไม่มีวันถึงคู่มือนี้ไปได้ และขอ
ขอบคุณมูลนิธิคอนราด อเดนาวร์ ที่ได้สนับสนุนการพิมพ์หนังสือเล่มนี้
และกิจกรรมต่างๆ ของสถาบันฯ เพื่อประโยชน์ต่อสังคมไทยโดยรวม

ทิพย์พาพร ดันติสุนทร

ผู้อำนวยการร่วม

สถาบันนโยบายศึกษา

กันยายน 2542

IV ☒ การเลือกตั้งแบบใหม่ : ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง

คำนำ

จากผู้เขียน

การเลือกตั้ง หากจัดให้มีขึ้นอย่างสุจริตเที่ยงธรรมได้ และส่งผลให้มีการคัดสรรกลั่นกรองผู้แทนที่สัมพันธ์กับความต้องการตามเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างแท้จริงแล้ว ความไพศาลของพลังอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองของประชาชนก็จะสามารถสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติขึ้นมาได้ และคำว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ก็มีความหมายขึ้นมา เนื่องจากประชาชนสามารถควบคุมชะตากรรมทางการเมืองได้ด้วยตนเอง เป็นผู้ทำการตัดสินใจตัดสินตกลงใจให้แก่ประเทศ โดยที่การได้มาซึ่งอำนาจ การใช้อำนาจและการพ้นจากอำนาจของผู้ปกครองขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของประชาชน ซึ่งความสำคัญของการปรากฏการณ์ดังกล่าว ก็คือการใช้พลังประชาชนเป็นกำลังหลักในการสร้างอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปทางการเมือง ซึ่งแทนที่จะเป็นการปฏิรูปโดยอาศัยกลไกของชนชั้นนำหรือโครงสร้างส่วนบน แต่อาศัยกลไกของประชาชนหรือโครงสร้างส่วนล่างเป็นพื้นฐานเพื่อการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะแปลงผลให้การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของประชาชน เป็นความต้องการของประชาชน เป็นการสนองต่อผลประโยชน์ของประชาชน เป็นความรับผิดชอบของประชาชนและเป็นความสามารถของประชาชนโดยตรง ไม่ใช่เป็นเรื่องของผู้ปกครอง เป็นความต้องการของผู้ปกครอง

เป็นการสนองต่อผลประโยชน์ของผู้ปกครอง เป็นความรับผิดชอบของผู้ปกครองและเป็นความสามารถของผู้ปกครองแต่ประการใดในทางกลับกัน การเลือกตั้งหากไม่สามารถจัดให้มีขึ้นอย่างสุจริตเที่ยงธรรมได้แล้ว ประชาชนก็จะไร้ความหมาย ขาดความสำคัญ ควบคุมชะตากรรมของบ้านเมืองไม่ได้ และทุกอย่างจะตกอยู่ใต้อิทธิพลการครอบงำของนักการเมืองผู้ปกครอง การเลือกตั้งไม่ต่างอะไรกับการรับรองความชอบธรรมทางอำนาจของผู้ปกครองโดยที่ประชาชนมิได้แสดงเจตนารมณ์ในการตัดสินใจอย่างแท้จริง หรืออาจเลวร้ายถึงขั้นการบิดเบือนเจตนารมณ์ของประชาชนด้วย

การเลือกตั้งจะมีความหมายสำคัญมากขึ้น หากการเลือกตั้งนั้นถูกใช้ให้เป็นเครื่องมือ การใช้อำนาจอิทธิพลทางการเมืองของประชาชนโดยที่ไม่จำกัดแต่เฉพาะการแข่งขันทางอำนาจของผู้ปกครองเท่านั้น แต่ควรใช้เพื่อการแข่งขันในการแสดงเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนด้วย ซึ่งในส่วนนี้จะมีส่วนอย่างสำคัญในการลดโอกาสของนักการเมืองประเภทที่ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทน เพราะเขาอยากเป็นให้น้อยลง ขณะเดียวกันก็จะเพิ่มโอกาสของนักการเมืองประเภทที่ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนเพราะเขามีคุณสมบัติเหมาะสมโดยผ่านกระบวนการเลือกสรรตามความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น การกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนอาจเป็นหนทางให้ประชาชนได้ออกมาแสดงเจตนารมณ์ได้มากขึ้น แต่ไม่ใช่หลักประกันการแข่งขันและความสุจริตเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งแต่อย่างใดด้วยเหตุนี้ แม้ว่าผู้เขียนจะคาดหวังความสำคัญของการเลือกตั้งไว้ค่อนข้างสูงก็ตาม แต่ก็มิได้เชื่อว่านักการเมืองและผู้ปกครองจะเห็นความสำคัญและทุ่มเทความพยายามในการพัฒนาระบบการเลือกตั้ง และด้วยความเชื่อดังกล่าว ผู้เขียนจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของ

ประชาชน และหวังว่าประชาชนเท่านั้นที่จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาระบบการเลือกตั้ง ให้เป็นเครื่องมือในการใช้อำนาจอธิปไตยทางการเมืองของประชาชนให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้เขียนประสงค์ให้งานเขียนเรื่อง “การเลือกตั้งแบบใหม่ : ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง” สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งการเป็น คู่มือการเลือกตั้ง และการเป็นคู่มือทางการเมืองของประชาชนด้วย โดยเฉพาะการให้ความรู้ทั้งทางวิชาการและภาคปฏิบัติ ที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้เขียนปรารถนาให้งานเขียนนี้มีส่วนเพิ่มแรงบันดาลใจของประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีความหวังและมีความหมายสำคัญ ได้ประโยชน์ต่อตนเองและสร้างประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองโดยรวมด้วย อันจะนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชน และการบรรลุถึงผลอันปลายที่เรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” นั้นเป็นของปวงชนอย่างแท้จริง”

ดร. เชาวนะ ไตรมาส

บทคัดย่อ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการปฏิรูปการเมือง โดยกำหนดให้ระบบการเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งของจุดมุ่งหมายดังกล่าวด้วย ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่มีลักษณะสำคัญ คือ (1) การกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย (2) การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน (3) การกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ต่างประเทศและอยู่นอกเขตเลือกตั้งของภูมิลำเนาเดิมสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ (4) การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานอิสระมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งโดยปลอดจากการแทรกแซงของรัฐบาล (5) การกำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิเท่าเทียมกัน โดยกำหนดให้แบ่งเขตเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียว (6) การกำหนดให้เพิ่มสิทธิการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรค (7) การกำหนดให้ผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันควรเสียสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด

นัยสำคัญของระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ คือ การคาดหวังว่าการเลือกตั้งจะ (1) มีความสุจริตเที่ยงธรรม (2) ลดโอกาสการซื้อสิทธิขายเสียง (3) ลดการทุจริตของกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง (4) สร้างความเสมอภาคในการใช้สิทธิที่เท่าเทียมกันของประชาชน (5) ขยายโอกาสของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยในต่างประเทศและอยู่นอกภูมิลำเนาเดิมของเขตเลือกตั้ง (6) การเพิ่มโอกาสได้รับเลือกตั้งของผู้

สมัครที่เป็นคนดีมีคุณธรรมความสามารถได้มากขึ้น

ผลกระทบของระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ที่คาดหมายว่าจะมีต่อการปฏิรูปทางการเมือง คือ (1) ประชาชนมีโอกาสแยกแยะการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารได้ในคราวเดียวพร้อมกัน เนื่องจากประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งทั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเพื่อเข้าทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อทำหน้าที่ฝ่ายบริหารในครั้งเดียวกัน (2) เจตนารมณ์ทางการเมืองที่เกิดจากการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองพร้อมกันอย่างกว้างขวางและเป็นการทั่วไป (3) ผลการเลือกตั้งจะสะท้อนถึงอิทธิพลทางการเมืองของประชาชนโดยตรงมากขึ้น เนื่องจากประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการไปใช้สิทธิของตนและเชื่อมั่นในผลจากการใช้สิทธิของตนที่ปรากฏในผลของการเลือกตั้งมากขึ้น (4) การเลือกตั้งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในรูปของการกระตุ้นการพัฒนาทั้งภาวะผู้นำของนักการเมืองและความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองด้วย เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นการแข่งขันทั้งระดับบุคคลและระดับพรรคด้วย

อย่างไรก็ตาม ความคาดหวังและผลกระทบจากการเลือกตั้งระบบใหม่ดังกล่าวข้างต้นจะสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ (1) คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถจัดการเลือกตั้งให้เกิดความสุจริตเที่ยงธรรมได้ (2) ประชาชนสามารถไปใช้สิทธิด้วยความอิสระอย่างกว้างขวางเป็นการทั่วไป

สารบัญ

คำนำจากสถาบันนโยบายศึกษา	I
คำนำจากผู้เขียน	V
บทคัดย่อ	IX
1. มนุษย์ การเมือง และการเลือกตั้ง	1
2. การเมืองกับการเลือกตั้ง	4
3. การเลือกตั้งแบบใหม่คืออะไรและสำคัญ ต่อประชาชนอย่างไร	9
4. ทำไมต้องไปเลือกตั้ง	13
5. ไปเลือกตั้งแล้วประชาชนจะได้อะไร	15
6. ไม่ไปเลือกตั้งแล้วประชาชนจะเสียอะไร	19
7. ใครคือประชาชนผู้มีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	21
8. ใครคือประชาชนผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง	22
9. ทำไมประชาชนต้องเตรียมตัวล่วงหน้าในการ ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	23
10. การเลือกตั้งต้องระวังความผิดอะไรบ้าง	25
11. ใช้ดุลยพินิจอย่างไรจึงจะได้ผู้แทนคุณภาพ	27
12. วันเลือกตั้งไปใช้สิทธิกาบัตรลงคะแนนอย่างไร จึงจะไม่เป็นบัตรเสีย	29
13. การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา : สิทธิใหม่ที่คนไทยควรรู้	31
14. หลังลงคะแนนเลือกตั้งมีอะไรให้ประชาชนและ ผู้ใช้สิทธิต้องทำ	43

ภาคผนวก

ผนวก ก	ตัวอย่างบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	46
ผนวก ข	ตัวอย่างบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ	47
ผนวก ค	ตัวอย่างบัตรเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (แบบที่ 1)	48
ผนวก ง	ตัวอย่างบัตรเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (แบบที่ 2)	49
ผนวก จ	ตัวอย่างแผ่นพับการแนะนำตัว ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา	50
บรรณานุกรม		51
ประวัติย่อ		
About the book		

1. มนุษย์ การเมือง และการเลือกตั้ง

มนุษย์ ต่างจากสัตว์ทั่วไปตรงที่มนุษย์รู้จักเลือกใช้ปัจจัยพื้นฐาน มาช่วยสนับสนุนการมีชีวิตที่ดีได้ใน 3 ประการ คือ (1) การเลือกที่จะอยู่ (2) การเลือกที่จะกิน-ใช้ และ (3) การเลือกที่จะเป็น ซึ่งการรู้จักเลือกตั้งกล่าวทำให้มนุษย์สามารถสร้างกิจกรรมและสถาบันทางการเมืองขึ้นมารองรับ เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำรงชีพและสืบสานอารยธรรมของเผ่าพันธุ์มนุษย์ให้มีความยั่งยืนอยู่ได้ ช่วยจรรโลงความอยู่รอดและการสนองตอบต่อเป้าหมายทางเลือกด้านต่างๆ ของมนุษย์ให้ดำเนินไปตามกรอบครองที่พึงประสงค์ร่วมกันของทุกๆ คน หรือของคนส่วนใหญ่โดยรวม

การรู้จักเลือกที่จะอยู่ ทำให้มนุษย์แต่ละคนสามารถแสวงหาอิสระเสรีภาพได้ โดยที่ส่วนรวมก็สามารถดำรงภราดรภาพอยู่ได้ด้วย ไม่ขัดแย้งแตกแยกรุนแรง ส่วนการรู้จักเลือกที่จะกิน-ใช้ ทำให้มนุษย์แต่ละคนสามารถแสวงหาความสอดคล้องในการสนองความต้องการได้อย่างพอเพียง โดยที่ส่วนรวมไม่เกิดภาวะขาดแคลน สูญเสีย ถูกทำลาย สำหรับการรู้จักเลือกที่จะเป็นนั้น ทำให้มนุษย์สามารถแสวงหาความยุติธรรมได้โดยที่ส่วนรวมมีความเห็นพ้องยอมรับร่วมกันได้ด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เราจะเห็นว่าปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์อยู่ได้และอยู่ดีนั้น ก็เพราะมนุษย์มีสัญชาตญาณพื้นฐานคือการเลือกนั่นเอง ซึ่งการรู้จักเลือกของมนุษย์ไม่ว่าในด้านการอยู่ การกิน-ใช้หรือการเป็นก็ตาม ล้วนเป็นหนทางส่งเสริมให้มนุษย์ได้แสวงหา

และเข้าถึงสิ่งที่มนุษย์พึงประสงค์และจรรโลงคุณค่าสำคัญหลักๆ ในการดำรงชีพและอารยธรรมของมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น โดยเฉพาะคุณค่าเกี่ยวกับอิสระเสรีภาพของปัจเจกชนและภราดรภาพของสังคม คุณค่าเกี่ยวกับการได้รับการสนองตอบที่สอดคล้องกับความต้องการอย่างพอเพียงของปัจเจกชนและความไม่ขาดแคลน สูญเสีย ถูกทำลายของสังคม รวมทั้งคุณค่าเกี่ยวกับการได้รับความยุติธรรมของปัจเจกชน และความเห็นพ้องยอมรับร่วมกันได้ของสังคม เช่นเดียวกันกับการเลือกตั้งซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่มนุษย์จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรมและสถาปนาสถาบันทางการเมืองให้เป็นปัจจัยในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการแสวงหา การเข้าถึงและการได้รับซึ่งคุณค่าอันพึงปรารถนาของอารยธรรมแห่งความเป็นมนุษย์ ความมีอิสระเสรีภาพ ความมีกินมีใช้ และความยุติธรรมร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม การที่มนุษย์จะได้รับการสนองตอบต่อเป้าหมาย อันพึงประสงค์จากการเลือกตั้งกล่าวนั้น ถือเป็นภาระหน้าที่ของมนุษย์ทุกคนที่พึงจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน มิใช่ปล่อยหรือแบ่งแยกจำกัดให้เป็นของคนบางคน บางกลุ่ม บางพวก และในขณะเดียวกันเมื่อมนุษย์จำเป็นต้องดำรงชีพด้วยการเลือกแล้ว มนุษย์ก็จำเป็นต้องวางรูปแบบของความคิด สร้างกระบวนการในการปฏิบัติ และกำหนดเป้าหมายปลายทางที่ต้องการบรรลุถึงไว้รองรับอีกด้วย นั่นก็คือ มนุษย์ต้องเลือกอย่างมีรูปแบบ มีกระบวนการ และมีเป้าหมายที่เห็นพ้องร่วมกันด้วย ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ ทั้งรูปแบบ กระบวนการ และเป้าหมายปลายทางที่ต้องการบรรลุนั้น ควรจะต้องมีการยึดโยงและสัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกันและกันด้วย ส่วนจะเป็นรูปแบบใด มีกระบวนการอย่างไรและมีเป้าหมาย อะไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความคิด ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และลัทธิอุดมการณ์ทางการเมืองของมนุษย์เอง

ระบบการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยมักจะกำหนดรูปแบบ ความคิด กระบวนวิธี และเป้าหมายปลายทางที่ถือเอาความต้องการที่มีฐาน การเลือกมาจากปัจเจกชนคนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ ส่วนในระบบ การเมืองแบบเผด็จการสังคมนิยมมักจะกำหนดรูปแบบความคิด กระบวนวิธีและเป้าหมายปลายทางที่ถือเอาความต้องการที่มีฐานการ เลือกมาจากเฉพาะกลุ่มคนและรัฐเป็นสำคัญ

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันเราอิงฐานการเลือกที่มาจากปัจเจกชน คนส่วนใหญ่ตามแบบเสรีประชาธิปไตย ฉะนั้น กิจกรรมและสถาบัน ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จึงเป็นเรื่องที่ปัจเจกชนคนส่วนใหญ่เป็นฝ่ายเข้าร่วมมีบทบาทในการกำหนดทางเลือก ซึ่งการดำเนิน กิจกรรมและสถาบันดังกล่าว จะต้องถือเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ซึ่งความสามารถและภาระความรับผิดชอบก็ต้องอยู่ที่ประชาชนด้วย เช่นกัน ดังนั้น ในระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย จึงเป็นระบบที่พึงหวังบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น หลัก แม้ว่าจะต้องอาศัยตัวแทนและผู้แทนหมุนเวียนกันเข้ามาทำ หน้าที่แทนเป็นครั้งคราวก็ตาม แต่สิทธิหน้าที่ในขั้นต้นและภาระความ รับผิดชอบในขั้นปลาย ถือว่าจะต้องผูกพันอยู่กับประชาชน ด้วย เหตุผลดังกล่าว ในระบบเสรีประชาธิปไตยจึงเป็นระบบที่ชะตากรรม ของบ้านเมืองนั้น ตกอยู่ภายใต้การกำหนดของประชาชน (People Determinism) ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่ต้องพึ่งความสามารถและความ รับผิดชอบของประชาชนเป็นหลักนั่นเอง หากเป็นระบบที่มุ่งแสวงหา ความเป็นเลิศของฝ่ายปกครองแต่อย่างใดไม่ ความรับผิดชอบตนเอง ของประชาชน จึงมีความสำคัญสูงกว่าการมอบความรับผิดชอบไว้ให้ ฝ่ายปกครองแต่เพียงฝ่ายเดียว

2. การเมืองกับการเลือกตั้ง

ตามหลักความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีธรรมชาติหรือทฤษฎีสัญชาตญาณ ที่เชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์การเมืองนั้น ถือว่า การเมืองเป็นสัญชาตญาณเพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีพของมนุษย์อย่างหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถแยกตัวออกไปจากการเมืองได้ การเมืองจึงเป็นปัจจัยการดำรงชีพอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้มนุษย์สามารถตกลงใจและมีความเห็นพ้องในการอยู่ร่วมกันได้ รวมทั้งการแสวงหาเป้าหมายที่ดีในชีวิตได้

โดยที่มนุษย์มองว่าการเมืองเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ จึงได้ทำการดัดแปลง ปรับปรุงให้มีการพัฒนาที่ก้าวหน้า เพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุด โดยเฉพาะการทำให้การเมืองเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ต้องเข้าร่วมมีบทบาทเข้ามามีส่วนเป็นเจ้าของ เข้ามีส่วนร่วมรับผิดชอบและรับประโยชน์ร่วมกัน พยายามกำจัดอุปสรรคกีดกันและการเลือกปฏิบัติเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้การเมืองเป็นกิจการสาธารณะทั่วไปที่ทุกคนเข้าถึงได้

การเลือกตั้ง ถือเป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของการเมือง ที่มีส่วนสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กลั่นกรองนโยบาย และคัดสรรบุคลากรทางการเมืองสำหรับเป็นตัวแทนเข้าสู่อำนาจ และใช้อำนาจให้สอดคล้องกับความ

ต้องการของประชาชนต่อไป และในขณะเดียวกัน การเลือกตั้งก็ยังมีส่วนในการกำหนดวาระการพ้นจากอำนาจของตัวแทนได้อีกด้วย

2.1 การเมือง การเมืองเป็นกิจกรรมสาธารณะทั่วไปของมนุษย์ในชุมชนการเมือง ซึ่งแสดงออกโดยพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจหลักที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (2) แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ และ (3) แรงจูงใจใฝ่อุดมการณ์

2.2 ระบบการเมือง ระบบการเมืองเป็นชุมชนการเมืองระดับรัฐที่ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญหลัก คือ (1) อำนาจอธิปไตย (2) ประชาชนผู้ได้ปกครอง (3) รัฐบาลผู้ปกครอง และ (4) ระบอบการปกครอง

2.3 ระบอบการปกครอง ระบอบการปกครอง เป็นรูปแบบของรัฐบาลหรือการปกครองที่ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ คือ (1) แบบแผนทางความคิดเกี่ยวกับลัทธิทางการเมือง อาทิ การกำหนดกรอบอำนาจขององค์กรอำนาจ และความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างองค์กรทางการเมือง (2) แบบแผนของกระบวนการปฏิบัติทางการเมือง อาทิ การใช้อำนาจ การใช้อำนาจและการพ้นจากอำนาจ และ (3) แบบแผนของแนวทางการบรรลุถึงเป้าหมายปลายทางของการปกครอง อาทิ เป้าหมายการตอบสนองต่อประโยชน์สูงสุดตามความต้องการของคนจำนวนมากที่สุด

2.4 องค์กรสถาบันทางการเมือง องค์กรสถาบันทางการเมืองเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมและอำนาจที่มีหน้าที่เฉพาะในทางการเมือง โดยที่การทำหน้าที่นั้นมีความต่อเนื่องและมุ่งส่งอิทธิพลต่อระบบการเมืองตามหน้าที่เฉพาะนั้นๆ แต่ทุกระบบการเมืองต่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกันใน 2 ระดับ คือ (1) การรักษาสถียรภาพของระบบการเมือง และ (2) การนำระบบการเมืองไปสู่การบรรลุเป้าหมายปลายทางที่กำหนดไว้

2.5 เครื่องมือทางการเมือง เครื่องมือทางการเมือง เป็นกลไก ส่งเสริมการทำกิจกรรมหลักทางการเมือง ทั้งกิจกรรมทางอำนาจ ผล ประโยชน์และอุดมการณ์อาทิ เครื่องมือส่งเสริมกิจกรรมทางอำนาจ ได้แก่ กติกา การแข่งขัน และการเลือกตั้ง เครื่องมือส่งเสริมกิจกรรมทางผลประโยชน์ ได้แก่ การรวบรวม แสดงออกและเรียกร้องผลประโยชน์ การเจรจาต่อรอง การประนีประนอม การกดดันและใช้อิทธิพล การประสานประโยชน์ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง เครื่องมือส่งเสริม กิจกรรมทางอุดมการณ์ ได้แก่ การอบรมกล่อมเกลາทางการเมือง การปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง และการวางกรอบกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองในรูปของจารีตประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ จริยธรรมทางการเมือง และคุณธรรมทางการเมือง

2.6 ประชาธิปไตย ประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง และเป็นระบอบการปกครองที่เน้นสิทธิอำนาจของประชาชนฝ่ายที่อยู่ใต้การปกครอง และถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน อุดมการณ์ทางการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงถือเป็นการปกครองโดยประชาชน คือ เป็นการปกครองที่อยู่ภายใต้ความยินยอมของประชาชน เป็นการปกครองเพื่อประชาชน คือ เป็นการปกครองที่ถือเอาผลประโยชน์และความต้องการของประชาชนเป็นใหญ่ เป็นการปกครองของประชาชน คือ เป็นการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ประชาชนมอบหมายให้ใช้อำนาจแทน ซึ่งประชาชนสามารถกำกับ ควบคุม ตรวจสอบ และถอดถอนทวงอำนาจคืนได้

2.7 การมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นสิทธิทางการเมืองของฝ่ายที่อยู่ใต้การปกครองในการเข้าร่วมใน กระบวนการทางการเมือง เพื่อแสดงเจตนาเกี่ยวกับอำนาจ ผลประโยชน์

และอุดมการณ์ ต่อฝ่ายผู้ปกครอง ให้ฝ่ายผู้ปกครองปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติอะไรให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนผู้แสดงเจตนานั้นๆ

2.8 ปมปริศนาของการเมือง การเมืองมีปมปริศนาที่ขัดแย้งกันแบบตรงกันข้าม 2 ด้าน คือ ด้านดีกับด้านเลว หรือด้านที่พึงประสงค์กับด้านที่ไม่พึงประสงค์ โดยที่มีตัวแปรกำหนดภาวะทั้ง 2 ด้านดังกล่าวอยู่ 3 ตัวแปร คือ (1) ตัวแปรความคิด (2) ตัวแปรผลประโยชน์ (3) ตัวแปรอำนาจ ในด้านดีที่พึงประสงค์ทางการเมืองจะเกิดขึ้นในภาวะที่ความคิดทางการเมืองมีความเห็นพ้องต้องกันทางอุดมการณ์ มีการยอมรับ ร่วมมือเข้ากันได้ ไม่ป็นเกลียว ขัดใจขัดคอกัน ภาวะที่ผลประโยชน์ทางการเมืองมีการประสาน จัดสรร แบ่งปันกันได้ลงตัวไม่เหลื่อมล้ำก้ำเกินกันมาก และภาวะที่อำนาจทางการเมืองมีการแข่งขันที่เท่าเทียมและถ่วงคานกันอย่างได้ดุลย์มีเสถียรภาพ ในทางตรงกันข้ามซึ่งเป็นด้านเลวที่ไม่พึงประสงค์ทางการเมือง จะเกิดขึ้นในภาวะที่ความคิดทางการเมืองมีความแปลกแยกแตกต่างเป็นฝ่ายเป็นพวก ยอมรับและร่วมมือกันไม่ได้ ภาวะที่ผลประโยชน์ทางการเมืองขัดและแย้งกันเปิดช่องให้แสวงหาประโยชน์มิชอบเฉพาะกลุ่ม เฉพาะพวก ไม่มีช่องทางประนีประนอมประโยชน์ร่วมกันได้ และภาวะที่อำนาจทางการเมือง มีความเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แสวงหาจากการแย่งชิง ไม่มีดุลยภาพและการถ่วงคานกันได้

2.9 การเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นการแข่งขันทางอำนาจ เพื่อเข้าไปสู่อำนาจและการใช้อำนาจทางการเมืองของฝ่ายผู้ปกครอง โดยที่อาศัยกลไก กระบวนการของการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือในการให้หลักประกันเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นการแข่งขันเข้าสู่อำนาจอย่างสุจริตเที่ยงธรรม โดยคาดหวังผลเลิศจากการเลือกตั้งว่า จะสามารถสะท้อน

ถึงเจตนารมณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด มีอิสระ ตรงไปตรงมา และเป็นการเปิดกว้างอย่างที่สุดด้วยเช่นกัน ในทางกลับกัน การเลือกตั้งก็ยังเป็นเครื่องมือของประชาชนสำหรับการแสดงเจตนารมณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญ รวมทั้งการได้ใช้อำนาจอิทธิพลทางการเมืองในการกำหนดผู้ปกครองมาใช้อำนาจแทน เพื่อการสนองผลประโยชน์และความต้องการของประชาชนเองด้วย

2.10 ผู้ปกครอง เป็นตัวแทนในการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชน โดยที่ประชาชนยอมรับให้เป็นผู้แทนที่มีความชอบธรรมในการออกกฎหมาย ใช้อำนาจบังคับตามกฎหมายและใช้อำนาจตีความกฎหมายโดยมีเป้าหมายเพื่อทำประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชนจำนวนมากที่สุด เหตุนี้การใช้อำนาจของผู้ปกครองจึงต้องผูกพันกับความชอบธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบที่มีต่อประชาชน หากประชาชนไม่ให้การยอมรับผู้ปกครองก็ขาดความชอบธรรมที่จะอยู่ใช้อำนาจต่อไป

2.11 ประชาชน เป็นพลเมืองของรัฐที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แต่มิได้เป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรง ได้มอบให้ผู้ปกครองไปใช้ แต่ประชาชนยังคงสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะให้ความยินยอมหรือไม่ให้ความยินยอมในการเข้าสู่อำนาจ การดำรงรักษาอำนาจ การใช้อำนาจและการพ้นจากอำนาจของผู้ปกครองได้ตามความต้องการของประชาชน เหตุนี้ประชาชนจึงมีหน้าที่ต้องกำกับ ควบคุม ตรวจสอบ ถอดถอนและเลือกตั้งผู้ปกครองเข้ามาใหม่ด้วย

3. การเลือกตั้งแบบใหม่คืออะไร และสำคัญต่อประชาชนอย่างไร

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 68 กำหนดให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของชนชาวไทยและมาตรา 98 กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 500 คน ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ 100 คน และมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งอีก 400 คน นอกจากนั้นในมาตรา 121 ยังกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของราษฎรอีก 200 คน อีกด้วย ดังนั้น ถ้าจะกล่าวว่าการเลือกตั้งครั้งต่อไปเป็นการเลือกตั้งแบบใหม่ ก็นับว่าเป็นการกล่าวที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง เนื่องจากมีความใหม่อยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ (1) การแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่เป็นเขตละ 1 คน หรือ 1 เขตมี ส.ส. เพียง 1 คน (2) การเพิ่มบัญชีเลือกตั้งขึ้นมาใหม่เป็นบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง พรรคละ 1 บัญชี โดยให้แต่ละพรรคมีรายชื่อผู้สมัครในบัญชีได้ไม่เกิน 100 คน และถือเอาประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง หรือมีเพียงเขตเลือกตั้งเดียวทั้งประเทศ (3) การเพิ่มสิทธิหน้าที่ในการเลือกตั้งของประชาชนขึ้นมาใหม่ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยใช้จังหวัดเป็นเขตการเลือกตั้ง และใช้จำนวนราษฎรเป็นฐานในการคำนวณจำนวนสมาชิกของจังหวัดนั้นๆ

3.1 ความหมายสำคัญของการเลือกตั้งแบบใหม่ การเลือกตั้ง

แบบใหม่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปทางการเมืองนั้น การเลือกตั้งจึงมีความหมายสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นฐานรองรับการใช้อำนาจอิทธิพลทางการเมืองโดยตรงของพลังประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นกลไกสำคัญที่เปิดเวทีให้ประชาชนเข้ามาตัดสินใจและผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตามแนวทางการปฏิรูปที่ประชาชนเป็นฝ่ายกำหนดเอง

3.2 หลักการสำคัญของการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งนอกจากจะคำนึงถึงหลักความสุจริตเที่ยงธรรมแล้ว ยังมีหลักการที่เกี่ยวข้องกับ ความสำคัญและความสมบูรณ์ของการเลือกตั้งในประการดังต่อไปนี้ คือ (1) หลักการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เจตจำนงของตนเองอย่างอิสระในการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยไม่ถูกบังคับควบคุม หรือการแทรกแซงสั่งการจากองค์กรอำนาจใดๆ หรือตกอยู่ใต้อิทธิพล การกะเกณฑ์หรือการสัญญาแลกเปลี่ยนตอบแทนด้วยวิธีการใดๆ ของบุคคลหรือกลุ่มอื่นเพื่อให้ผลการเลือกตั้งเบี่ยงเบนไปจากเจตนารมณ์อันแท้จริงของประชาชน (2) หลักการลงคะแนนเสียงแบบลับ เป็นการคุ้มครองเอกสิทธิส่วนบุคคลของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่ให้ถูกละเมิด เสรีภาพส่วนบุคคลหรือล่วงรู้โดยผู้อื่นอันอาจส่งผลกระทบต่อการขาดอิสระ หรืออาจเชื่อมโยงกับการใช้อิทธิพลของคนอื่นที่มีต่อผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ (3) หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง เป็นการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางแก่ผู้มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความหลากหลายของทางเลือก และสิทธิการแข่งขันความเป็นตัวแทนกันในระหว่างกลุ่มที่หลากหลายได้ด้วย (4) หลักการมีกำหนดระยะเวลา โดยกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้แทนไว้อย่างแน่นอนตายตัว เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสตรวจสอบ เปรียบเทียบ เลือก ทบทวนแก้ไข และใช้โอกาสใหม่ในการตัดสินใจเลือกตั้งครั้งต่อไป (5) หลักความ

เสมอภาค เป็นการรับรองสิทธิหรือให้หลักประกันการใช้สิทธิของประชาชนที่เท่าเทียมเสมอเหมือนกัน ไม่ว่าอยู่ในสถานะ อาชีพ เพศ หรือสถานที่ใด ทุกคนมีสิทธิและได้ใช้สิทธิในการเลือกตั้งที่เท่าและให้ผลเทียบเท่ากัน คือการมีสิทธิเท่ากัน มีเสียงเท่ากัน และมีผู้แทนเท่ากัน 1 คน 1 สิทธิ 1 เสียง ผู้แทน 1 คน แม้ไม่ได้อาศัยอยู่ในภูมิลำเนาของเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิ ก็สามารถไปใช้สิทธิลงคะแนนนอกพื้นที่ได้

(6) หลักความทั่วถึงเป็นการทั่วไป เป็นการเปิดกว้าง การจำกัดข้ออุปสรรคขัดขวางให้น้อยที่สุด การส่งเสริมความสะดวกในการใช้สิทธิให้ทั่วถึงแก่ผู้มีสิทธิเพื่อการใช้สิทธิเกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด ซึ่งคาดหวังให้การเลือกตั้งเป็นการใช้สิทธิอย่างสมบูรณ์

3.3 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบใหม่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ครั้งต่อไป ถือเป็นการเลือกตั้งแบบใหม่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยหน้าที่ และต้องเลือกตั้ง ส.ส. ในเขตเลือกตั้ง เขตละ 1 คน พร้อมกันไปในคราวเดียวกับการเลือกตั้ง ส.ส. ตามบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองในบัญชีรายชื่อใดรายชื่อหนึ่งอีก 1 บัญชีด้วย ส่วนจำนวน ส.ส. ตามบัญชีรายชื่อของพรรคนั้น จะมีจำนวนเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับว่าพรรคการเมืองจะเสนอไว้ในบัญชีกี่คน แต่ตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ไม่ให้เกิน 100 คน และคาดว่าทุกพรรคคงจะพยายามใช้สิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่มีหลักข้อห้ามไว้ว่าชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อนั้น จะต้องไม่ซ้ำกันกับบัญชีรายชื่อของพรรคอื่น และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครแบบแบ่งเขตภายในพรรคตัวเองด้วย ดังนั้น ไม่ว่าท่านจะมีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในเขตเลือกตั้งใด

ท่านก็จะมีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อเหมือนกับคนอื่นๆ เพราะถือว่าเขตการเลือกตั้งของบัญชีรายนี้นั้นมีเพียงเขตเลือกตั้งเดียว คือ เขตของประเทศ

3.4 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแบบใหม่ เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน จึงนับว่าการเลือกตั้ง ส.ว. เป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งคือประชาชนกลุ่มเดียวกันกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. หรือผู้ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกันกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส. นั่นเอง แต่การแบ่งเขตและการใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ว. มีลักษณะพิเศษตรงที่ว่าใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งแม้จังหวัดใดมีจำนวน ส.ว. มากกว่า 1 คน ก็ถือว่าเป็นเขตเลือกตั้งเดียว ไม่แบ่งออกไปเป็นหลายเขตเหมือนกับ ส.ส. และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็สามารถใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้เพียงคนเดียว เหมือนกันกับประชาชนที่อยู่ในจังหวัดที่มี ส.ว. ได้คนเดียว ส่วนการที่ผู้สมัคร ส.ว. คนใดจะได้รับเลือกหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับคะแนนเสียงที่ได้ว่าจะอยู่ในลำดับที่ไม่เกินไปจากจำนวน ส.ว. ที่มีได้ในจังหวัดนั้นๆ หรือไม่ เช่น ในจังหวัดใดมี ส.ว. ได้ 10 คน ผู้ที่ได้รับเลือกก็คือ ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในลำดับที่ 1-10 นั่นเอง แต่ถ้าเกิดปัญหาในกรณีที่ผู้สมัครได้คะแนนอยู่ในลำดับที่ 10 มีมากกว่า 1 คน เช่น เมื่อมีการจัดลำดับคะแนนแล้วในลำดับที่ 10 มีผู้ได้คะแนนเท่ากัน 2 คนขึ้นไปก็จะแก้ไขโดยวิธีการจับสลากเพื่อให้มีลำดับที่ 10 เหลือเพียงคนเดียว ส่วนวิธีการจับสลากจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

4. ทำไมต้องไปเลือกตั้ง

การเลือกตั้งทั่วไป เป็นช่วงจังหวะเวลาและเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางที่สุดครั้งหนึ่ง ที่ประชาชนจะสามารถร่วมกันใช้สิทธิแสดงเจตจำนง และตกลงใจที่จะกำหนดทิศทางของการเมือง กลั่นกรองนโยบาย คัดสรรบุคลากร การเลือก และการรับรองผู้แทนเข้ามาเป็นฝ่ายปกครองทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติและบริหาร ทั้งในฐานะฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านด้วย จึงกล่าวได้ว่าการเลือกตั้งทั่วไปนั้น เป็นภาระโดยตรงของประชาชนอย่างแท้จริง

4.1 การเลือกตั้งเป็นภาระทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย การเมืองระบอบประชาธิปไตยเป็นระบบการเมืองที่อิงอำนาจและเจตนารมณ์ร่วมของประชาชนคนส่วนใหญ่ การเมืองจึงเป็นทั้งภาระ-ความรับผิดชอบ และสิทธิ-หน้าที่ของประชาชนเอง ขณะที่การเลือกตั้งนั้นเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ต้องอาศัยเจตนารมณ์ร่วมของประชาชนเป็นเครื่องมือในการกำหนดอาณัติทางการเมืองให้ผู้แทนทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารเอาไปใช้ให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์ตามความต้องการของประชาชน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าหากมีประชาธิปไตยก็ต้องมีการเลือกตั้ง และหากมีการเลือกตั้งก็ต้องมีประชาชนไปออกเสียงเลือกตั้งด้วยนั่นเอง การ

เลือกตั้งจึงถือเป็นภาระทางการเมืองของประชาชนอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

4.2 การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 68 บัญญัติให้บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ไม่ไปเลือกตั้งย่อมเสียสิทธิตามกฎหมาย ดังนั้น บุคคลหากมีคุณสมบัติครบตามมาตรา 105 ก็จะต้องไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง กรณีหากไม่ไปใช้สิทธิจะต้องแจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ให้แก่บุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และหากการแจ้งเหตุนั้นถูกพิจารณาว่ามีใช้เหตุอันควรก็จะถูกตอบกลับมายังผู้แจ้งทราบอีกครั้ง ก่อนการเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน

5. ไปเลือกตั้งแล้ว ประชาชนจะได้อะไร

การเลือกตั้งถือเป็นเครื่องมือสำคัญของการเมืองในระบบประชาธิปไตย เนื่องจากการเลือกตั้งมีหน้าที่และมีผลกระทบต่อระบบการเมืองหลายประการ นอกเหนือจากการเป็นช่องทางในการเข้าสู่อำนาจของฝ่ายผู้ปกครอง

5.1 การเลือกตั้งช่วยแก้ไขความขัดแย้งและผ่อนคลายความตึงเครียดทางการเมือง ในภาวะที่การเมืองมีความตึงเครียดอันเนื่องมาจากความขัดแย้งที่รุนแรง ไม่ว่าจะเป็นระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน ฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร หรือระหว่างฝ่ายผู้ปกครองกับฝ่ายผู้ถูกปกครอง การจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่จะช่วยลดชนวนความตึงเครียดทางการเมืองดังกล่าวได้

5.2 การเลือกตั้งช่วยสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในการหาทางออกให้กับการตัดสินใจในทางเลือกสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชะตากรรมของประเทศและประชาชน ในกรณีที่รัฐบาลเกิดความผิดพลาดในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของประเทศหรือการดำเนินนโยบายในการบริหารประเทศ หรือกรณีมีเรื่องสำคัญที่ชะตากรรมของประเทศชาติและประชาชนตกอยู่ในห้วงอันตราย ไม่สามารถสร้างฉันทามติในการกำหนดทางเลือกได้โดยรัฐบาลเพียงลำพัง จำเป็นต้องอาศัยอาณัติอ้างอิงทางการเมืองของประชาชนเป็นเครื่องตัดสินใจ

ตกลงใจแทนรัฐบาล และรัฐบาลขาดความเชื่อมั่นในความชอบธรรมทางอำนาจ การเลือกตั้งจึงเป็นการถ่ายโอนภาระความรับผิดชอบ และอำนาจการตัดสินใจไปให้ประชาชนเป็นผู้ใช้โดยตรง

5.3 การเลือกตั้งช่วยนำร่องทิศทางการเมืองและช่วยสร้างความสอดคล้องในการสนองตอบความต้องการตามเจตนารมณ์ร่วมของประชาชน การเลือกตั้งเป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่วิวัฒนาการทางการเมืองการปกครอง เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่เชื่อมโยงการผิวกฎสัมพันธร่วมระหว่างประชาชนกับผู้ปกครอง โดยที่ประชาชนเป็นฝ่ายได้รับโอกาสในการแสดงออกถึงความต้องการใหม่ๆ ขณะที่ฝ่ายผู้ปกครองก็ได้รับโอกาสในการริเริ่มสร้างสรรค์และนำเสนอแนวทางใหม่ๆ ในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ไม่ว่าในเรื่องมาตรการนโยบาย หรือบุคลากรทางการเมือง ที่ผ่านการคัดสรรจากกระบวนการแข่งขันที่ทำให้เกิดการผลัดซ้ำ ซึ่งผลผลิตใหม่ๆ ทางการเมืองที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเฉพาะการก่อตัวขององค์กรอำนาจใหม่ทางการเมือง ไม่ว่าในฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร และ/หรือฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้านก็ตาม ซึ่งจะส่งอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของทิศทางการเมือง

5.4 การเลือกตั้งช่วยสร้างอิทธิพลและความสำคัญทางการเมืองของประชาชน การเลือกตั้งเป็นการใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรงของประชาชน ซึ่งจะส่งอิทธิพลต่อการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของผู้ปกครอง การเลือกตั้งทั่วไปจึงเป็นการใช้อิทธิพลทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่ไป จำกัด ควบคุม และสลายการครอบงำอิทธิพลสูงสุดทางการเมืองขององค์กรอำนาจและกลุ่มผูกขาดเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้กระบวนการแข่งขันเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของผู้ปกครองสัมพันธสอดคล้องกับความต้องการและรับผิดชอบต่อประชาชนส่วนใหญ่ได้

5.5 การเลือกตั้งช่วยสร้างสันติภาพในการต่อสู้แข่งขันทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นกลไกช่วยจัดระเบียบการต่อสู้ทางการเมืองให้อยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์กติกาแทนการใช้กำลังรุนแรงกำกับการแข่งขันทางอำนาจให้อยู่ในครรลองของสันติวิธีที่กลุ่มอำนาจฝ่ายต่างๆ ให้การยอมรับร่วมกันได้ ทั้งในการเข้าสู่อำนาจ การใช้อำนาจและการพ้นจากอำนาจ

5.6 การเลือกตั้งช่วยให้ประชาชนได้คัดสรรกลั่นกรองผู้แทนและผู้ปกครองที่ต้องการ การเลือกตั้งเปิดโอกาสทางการเมืองให้แก่ประชาชนในการพิจารณาตัดสินใจเปลี่ยนแปลงและคัดสรรผู้แทนหรือผู้ปกครองใหม่ให้สนองตอบตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปใหม่ๆ ได้ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันทางอำนาจในระหว่างกลุ่มอำนาจและผู้ปกครอง ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนได้รับโอกาสในการเลือกผู้ปกครองและผู้ปกครองเองก็จะแข่งขันกันสนองตอบความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

5.7 การเลือกตั้ง ส.ส. ประชาชนจะได้ทั้งผู้แทนทำหน้าที่นิติบัญญัติ และบริหารพร้อมกัน เนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดให้ ส.ส. ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต้องพ้นสภาพความเป็น ส.ส. โดยต้องจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมแทน ส.ส. ที่ไปเป็นรัฐมนตรี เปิดช่องให้พรรคส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อด้วย โดยหาก ส.ส. ตามบัญชีรายชื่อเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีก็ไม่ต้องเลือกตั้งซ่อมแต่ให้เลื่อนคนที่มิชื่อในบัญชีขึ้นมาเป็น ส.ส. แทน ดังนั้น จึงมีแนวโน้มที่พรรคการเมืองจะพยายามใช้ ส.ส. จากบัญชีรายชื่อเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองบริหารและคง ส.ส. ที่มาจากเขตเลือกตั้งไว้ เพื่อรักษาจำนวนสมาชิกของพรรคให้คงเดิมในสภานิติบัญญัติ

5.8 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ประชาชนจะได้ผู้แทน

ทำหน้าที่ในองค์กรควบคุม ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจของ ส.ว. ให้ทำหน้าที่หลายประการ ได้แก่ (1) การกลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของ ส.ส. แล้ว (2) การประชุมร่วมกับ ส.ส. ในการแถลงนโยบายของรัฐบาลก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน (3) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรี สอบสวนและศึกษาเรื่องต่างๆ ด้วยวิธีการที่ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง หรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการลงมติ (4) พิจารณาเสนอแนะบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธานศาลและตุลาการในศาลปกครองสูงสุด คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เลขาธิการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (5) การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในราชการระดับสูง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และองค์กรทางการเมือง ออกจากตำแหน่ง เช่น เมื่อมีพฤติการณ์ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (6) การเสนอเรื่องเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัยกฎหมาย ร่างกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ และการตีความปัญหาตามรัฐธรรมนูญ

6. ไม่ไปเลือกตั้งแล้ว ประชาชนจะเสียอะไร

6.1 เสียสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 68 ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันควรที่ทำให้ไปเลือกตั้งไม่ได้ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งตามกฎหมายที่กำหนดดังกล่าวเรียกว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่..) พ.ศ. ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการพิจารณาของรัฐสภานั้น ได้บัญญัติการเสียสิทธิไว้ในมาตรา 3 ว่า กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมิได้แจ้งเหตุอันควร หรือแจ้งเหตุแล้วแต่มิใช่เหตุอันควร ให้ผู้นั้นเสียสิทธิใน 4 ประการ คือ (1) เสียสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามมาตรา 170 ของรัฐธรรมนูญ (2) เสียสิทธิออกเสียงประชามติตามมาตรา 214 ของรัฐธรรมนูญ (3) เสียสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามมาตรา 304 ของรัฐธรรมนูญ และ (4) เสียสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งตามมาตรา 94 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

6.2 เสียสิทธิ อำนาจ โอกาส และอิทธิพลทางการเมือง
การเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของ

ปวงชนนั้น ประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครองจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างระบบการเมือง และผู้ปกครองให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน การที่ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ทำให้ระบบการเมืองและผู้ปกครองปลอดจากอิทธิพลทางการเมืองของประชาชน ระบบการเมืองและผู้ปกครองก็จะหลุดพ้นจากการเชื่อมโยงกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ กลายเป็นระบบการเมืองและผู้ปกครองของคนเฉพาะกลุ่ม เฉพาะพวกที่ไม่ยึดโยงกับความรับผิดชอบ และผูกพันกับการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน

7. ใครคือประชาชน ผู้มีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประชาชนผู้มีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คือประชาชน เฉพาะผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น โดยผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จะต้องมีความสมบูรณ์ คือ (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด (2) ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี (3) มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง ไม่จำกัดเพศ (4) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง (5) กรณีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งน้อยกว่า 90 วัน สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย เป็นเวลาเกินกว่า 90 วัน (6) คนพิการทางร่างกาย หากมีคุณสมบัติอื่นตาม (1)-(5) ก็สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้

8. ใครคือประชาชน ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง

ตามมาตรา 106 ของรัฐธรรมนูญบัญญัติลักษณะต้องห้ามมิให้บุคคลไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในกรณีที่เป็นบุคคล (1) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ (2) ภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช (3) ผู้ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย (4) ผู้อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

9. ทำไมประชาชนต้องเตรียมตัวล่วงหน้า ในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน และถือว่าประชาชนทุกคนที่มีสิทธิจะสามารถใช้สิทธิได้ในทุกสถานที่ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกเขตเลือกตั้งก็ตาม และหากไปใช้สิทธิไม่ได้ก็ต้องแจ้งเหตุล่วงหน้า ดังนั้นประชาชนจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า ไม่ว่าจะไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิก็ตาม

9.1 การเตรียมตัวกรณีจะไปใช้สิทธิ ภายหลังมีพระราชกฤษฎีกาประกาศการเลือกตั้งแล้วก่อนถึงกำหนดวันเลือกตั้ง 20 วัน ประชาชนต้อง (1) ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ติดประกาศไว้ตามสถานที่ที่กำหนดไว้ เช่น ที่ทำการ อบต. ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน (2) ก่อนวันเลือกตั้ง 15 วัน ตรวจสอบผลการแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ส่งมาตามบ้านที่ตนอาศัยอยู่หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (3) จะต้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งภายใน 10 วันก่อนการเลือกตั้งหากชื่อของตนไม่ปรากฏอยู่ในรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรืออาจยื่นคำร้องคัดค้านเพื่อยกชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกจากบัญชีรายชื่อ (4) เข้าบ้านสามารถแสดงหลักฐานทะเบียนบ้านของตน เพื่อยขอให้ถอนชื่อบุคคล รายที่มีได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แต่มีสิทธิอยู่ในบัญชีรายชื่อออกไป

9.2 การเตรียมตัวกรณีจะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนที่จะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จะต้อง (1) แจ้งเหตุผลที่ไม่ไปเลือกตั้งต่อ

บุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเขตแต่งตั้งด้วยตนเองหรือด้วยจดหมายก่อนการเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 7 วัน (2) หากเหตุที่แจ้งไปนั้นไม่ได้รับการรับรองว่าเป็นเหตุอันควรและได้รับการแจ้งให้ทราบก่อนการเลือกตั้ง 3 วัน ก็ถือว่าจะต้องไปใช้สิทธิ และกรณีผู้ไม่ไปใช้สิทธิที่มีได้แจ้งเหตุอันควรล่วงหน้า หลังการเลือกตั้ง 30 วันจะมีการประกาศรายชื่อโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งนับจากวันที่ถูกประกาศชื่อแล้วจะต้องไปแจ้งเหตุอันควรภายใน 60 วัน หากไม่ไปก็จะถือว่าเป็นผู้เสียสิทธิตามกฎหมายอันเนื่องจากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

9.3 การเตรียมตัวกรณีจะไปใช้สิทธินอกเขตเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ต้องการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งนอกเขตที่มีบัญชีรายชื่อหรืออยู่นอกราชอาณาจักร จะต้องแจ้งความประสงค์การขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิ ซึ่งจะได้มีการประกาศกำหนดสถานที่เลือกตั้งกลางให้ทราบเพื่อจะได้ไปใช้สิทธิต่อไป โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกราชอาณาจักรสามารถใช้สิทธิทางไปรษณีย์ได้ โดยที่ (1) กรณีผู้ที่มีการกำหนดจะไปต่างประเทศและต้องการใช้สิทธิ ณ ประเทศนั้น จะต้องติดต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อขอลงทะเบียนใช้สิทธินอกประเทศ ซึ่งจะต้องแสดงหลักฐานสำคัญได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้าน หนังสือเดินทางบัตรประจำตัวประชาชนรูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว 2 รูป (2) กรณีผู้ที่อาศัยอยู่ต่างประเทศแต่มีสัญชาติไทยและมีทะเบียนบ้านอยู่ในประเทศไทย ไปลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ สถานกงสุล หรือสถานทูตไทย ได้ระหว่างวันที่ 21 ธันวาคม 2541 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2542 หลังจากพ้นกำหนดนี้ไปแล้ว จะสามารถขอเพิ่มชื่อในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกประเทศได้พร้อมแสดงหลักฐานสำคัญเช่นเดียวกับ (1)

10. การเลือกตั้ง ต้องระวังความผิดอะไรบ้าง

10.1 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีข้อห้ามที่สำคัญ คือ (1) ห้ามซื้อเสียง หรือจัดเตรียมการซื้อเสียง (2) ห้ามจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง (3) ห้ามหาเสียงหลัง 18.00 น. ก่อนวันเลือกตั้ง (4) ห้ามจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิไปยังที่เลือกตั้งเพื่อเลือกตั้ง (ยกเว้นหน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะได้) (5) ห้ามบริจาครหรือสัญญาว่าจะบริจาคให้แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด (6) ห้ามทำสิ่งอันเป็นสาธารณประโยชน์

10.2 ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง มีข้อห้ามที่สำคัญ คือ (1) ห้ามเรียกรทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อลงหรือไม่ลงคะแนนให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง (2) ห้ามผู้ที่รู้ว่าตนไม่มีสิทธิพยายามลงคะแนนเลือกตั้ง (3) ห้ามทำให้บัตรเลือกตั้งชำรุดอย่างจงใจ (4) ห้ามผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง

10.3 พ่อค้าหรือร้านค้า ภัตตาคาร มีข้อห้ามที่สำคัญคือ ห้ามขายหรือจัดเลี้ยงสุรา ตั้งแต่เวลา 18.00 น. ของวันก่อนวันเลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้ง

10.4 กรรมการนับคะแนน มีข้อห้ามที่สำคัญคือ ห้ามกรรมการนับคะแนนจงใจนับบัตรเลือกตั้ง หรือนับคะแนน หรือรวมคะแนนให้

ผิดจากความเป็นจริง

10.5 เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีข้อห้ามสำคัญคือ ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ใช้ตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือหรือกลั่นแกล้งผู้สมัคร

10.6 นายจ้างหรือผู้ประกอบการ มีข้อห้ามสำคัญคือ ห้ามนายจ้าง
ขัดขวางการไปใช้สิทธิของลูกจ้าง

10.7 ประชาชนทั่วไป มีข้อห้ามที่สำคัญคือ ห้ามพนันขันต่อ
เกี่ยวกับผลการเลือกตั้ง

11. ใช้ดุลยพินิจอย่างไร จึงจะได้ผู้แทนคุณภาพ

ความคาดหวังในตัวผู้แทนนั้นมีอยู่หลายคุณค่าขึ้นกับความต้องการของผู้ใช้สิทธิ แต่เกณฑ์ที่จะใช้วัดคุณค่าที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของผู้ใช้สิทธิส่วนใหญ่ ก็คือ คุณค่าที่เป็นผลประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งคำว่าประโยชน์ต่อสาธารณะก็อาจจำแนกออกได้เป็นหลายระดับ เช่น สาธารณประโยชน์ในระดับพื้นที่ ได้แก่ ชุมชน ท้องถิ่น ภูมิภาค หรือระดับชาติ หรือแก่กลุ่มอาชีพ ได้แก่ แม่บ้าน พ่อค้า ชาวนา ชาวไร่ ลูกจ้าง นักศึกษา นายทุน หรือในวัยหรืออายุ ได้แก่ เยาวชน คนชรา คนหนุ่มสาว หรือในแง่ของเพศ ได้แก่ ชาย-หญิง หรือในแง่ของกลุ่มคน ได้แก่ คนพิการ คนจน คนด้อยโอกาส หรือในแง่ของผลประโยชน์เฉพาะด้าน เช่น ประโยชน์ด้านอุตสาหกรรม ด้านการสื่อสาร ด้านเกษตรกรรม ด้านบริการ ด้านการค้า ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้น หากเราคาดหวังประโยชน์สาธารณะในระดับใด เราก็พิจารณาได้จากศักยภาพของผู้สมัครและคุณสมบัติของพรรคที่ผู้สมัครนั้นสังกัดอยู่ด้วย ทั้งนี้ขอเสนอให้แยกการใช้ดุลยพินิจเป็น 2 ส่วน คือ

11.1 ศักยภาพของผู้สมัคร ควรพิจารณาในสิ่งบ่งชี้สำคัญ คือ (1) ภูมิชีวิต เช่น การศึกษา อาชีพ วัย ผลงาน ประสบการณ์ และความสำเร็จในอาชีพ (2) ภูมิปัญญา เช่น ความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสำคัญของประชาชนและการพัฒนาประเทศ (3) ภูมิ

การเมือง เช่น การแสดงออกถึงแรงจูงใจใฝ่อุดมการณ์ที่เป็นรูปธรรม ความเอาใจใส่อย่างจริงจังและชัดเจนต่อเนื่องในปัญหาความต้องการของประชาชนและของประเทศ ความสามารถในการใช้ทักษะทางการเมืองทำหน้าที่ผลิตผลงานเพื่อสนองตอบต่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศได้ (4) ภูมิธรรม เช่น การชั่งน้ำหนักระหว่างการพูดกับการปฏิบัติจริง การยึดถือกรอบคุณธรรมและจรรยาบรรณทางการเมือง การรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม รับผิดชอบต่อทุกข์สุขของประชาชน ไม่นิ่งดูดายในการแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศชาติ ริเริ่มเรื่องใดแก้ปัญหาอะไรทำจนสำเร็จเห็นผล ต่อสู้อุตทนไม่ย่อท้อ ตั้งใจจริงและมีความเสียสละ

11.2 คุณสมบัติของพรรคการเมือง ควรพิจารณาในสิ่งบ่งชี้สำคัญ คือ (1) การประกาศแนวนโยบายหลักและการลำดับความสำคัญเร่งด่วนของประเด็นนโยบายเฉพาะด้าน (2) ความราบรื่นในการบริหารจัดการองค์กรพรรคให้มีเสถียรภาพ มีสมรรถนะในการรับภาระการบริหารประเทศได้ (3) การมีมาตรการหลักที่จำเป็นในการผลักดันนโยบายให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และสามารถปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้ (4) การจัดวางบุคลากรที่มีความสามารถเหมาะสมกับงานให้รับผิดชอบนโยบายสำคัญของพรรคได้

12. วันเลือกตั้ง

ไปใช้สิทธิกาบัตรลงคะแนนอย่างไร จึงจะไม่เป็นบัตรเสีย

12.1 การเดินทาง อาจใช้พาหนะที่หน่วยงานของรัฐจัดหาให้ใช้ บริการ พาหนะส่วนตัว หรือพาหนะรับจ้าง เพื่อไปที่หน่วยเลือกตั้ง หรือสถานที่เลือกตั้ง

12.2 เวลาเวลาที่ผู้ใช้สิทธิสามารถไปลงคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง ได้ คือ ระหว่างเวลา 08.00-15.00 น. ของวันเลือกตั้ง

12.3 หลักฐานติดตัว นำบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวข้าราชการ หรือเอกสารแสดงตนที่ทางราชการเป็นผู้ออกให้ เช่น ใบแทนบัตรประจำตัวประชาชน หรือใบขับขี่

12.4 ตรวจสอบรายชื่อและลำดับที่ของตน ผู้ใช้สิทธิต้องดูรายชื่อและลำดับเลขที่ของตนที่หน้าหน่วยเลือกตั้ง

12.5 ดูและจำชื่อและหมายเลขของผู้สมัครและพรรคการเมือง ผู้ใช้สิทธิต้องจำชื่อและหมายเลขของผู้สมัครที่ตนต้องการเลือก และจะต้องหมายจำชื่อและหมายเลขของพรรคการเมืองที่ตนต้องการเลือก ด้วย เพราะต้องใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งผู้สมัครแบบแบ่งเขตและผู้สมัครตามบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองด้วย

12.6 การแสดงตน ผู้ใช้สิทธิต้องเข้าหาเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อแสดงความจำนงการใช้สิทธิ โดยแสดงหลักฐานประจำตัว

12.7 การลงลายมือหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ในการขอรับบัตรลงคะแนน ผู้ใช้สิทธิต้องลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ผู้ที่เขียนหนังสือไม่ได้ให้พิมพ์ลายนิ้วมือแทน) และพิมพ์ลายนิ้วมือ (หัวแม่มือขวา) กำกับไว้ในต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง แล้วรับบัตรเลือกตั้ง 2 ใบไปกากบาทลงคะแนน

12.8 การเข้าคูหาเพื่อใช้สิทธิกาบัตรลงคะแนน ผู้ใช้สิทธิกาบัตรลงคะแนนได้โดยทำเครื่องหมายกากบาท (เท่านั้น) ลงในช่องว่างตรงกับหมายเลขของผู้สมัครที่ต้องการเลือกเพียง 1 เครื่องหมาย และ 1 ช่องสำหรับผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง กับกากบาทเพียง 1 เครื่องหมาย และ 1 ช่อง ลงในช่องที่ตรงกับหมายเลขของพรรคที่ต้องการเลือก สำหรับบัญชีรายชื่อของพรรค รวมเป็น 2 ใบ

12.9 การใช้สิทธิไม่ลงคะแนน หากผู้ใช้สิทธิประสงค์จะไม่ลงคะแนนให้กับบัตรหนึ่งบัตรใด หรือทั้งสองบัตร ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องที่ระบุว่า “ช่องไม่ลงคะแนน” ซึ่งจะอยู่ด้านมุมขวาด้านบนของบัตร

12.10 การหย่อนบัตรลงหีบบัตร บัตรที่กาเครื่องหมายแล้วให้ผู้ใช้สิทธินำบัตรทั้งสองไปหย่อนในหีบบัตรด้วยตนเอง หรือให้เจ้าหน้าที่ประจำที่หีบบัตรเป็นผู้หย่อนให้แล้วแต่ทางคณะกรรมการเลือกตั้งจะกำหนดให้ ถือว่าเสร็จสิ้นพิธีการลงคะแนน

13. การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา : สิทธิใหม่ที่คนไทยควรรู้

ความจำเป็นที่ประชาชนควรให้ความสนใจกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากเหตุผลสำคัญ คือ (1) การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นสิทธิการเลือกตั้งที่ประชาชนเพิ่งได้รับเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (2) กฎหมายมีข้อห้ามไม่ให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมือง หรือรับการสนับสนุนจากพรรคการเมือง และ (3) ห้ามไม่ให้ทำการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าว ทำให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีระเบียบวิธี มีกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นเรื่องใหม่ มีความแปลกและแตกต่างไปจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกตั้งอื่นๆ ตามประสบการณ์ดั้งเดิมที่เคยทำกันมา ทั้งนี้ มีสิ่งสำคัญที่ควรรู้ดังต่อไปนี้ คือ

13.1 ที่มา

รัฐธรรมนูญ มาตรา 121 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของราษฎรจำนวน 200 คน จึงกล่าวได้ว่า สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ แต่โดยที่ราษฎรเป็นคนเลือกตั้งเข้ามาดังนั้น ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาอีกนัยหนึ่งจึงถือว่ามาจากราษฎรด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา 122 และมาตรา 123 กำหนดให้ใช้วิธีการเลือกตั้งโดยการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครในเขตเลือกตั้งของตนได้เพียง 1 คน หากจังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภา มากกว่า 1 คน ให้ใช้วิธีการนับคะแนนที่ได้จากลำดับมากที่สุดลดหลั่นตามลงไปจนครบตามจำนวนสมาชิกที่มีได้ในจังหวัดนั้น

13.2 คุณสมบัติ

สมาชิกวุฒิสภามีคุณสมบัติที่ค่อนข้างมีความละเอียดซับซ้อนใน 3 ลักษณะ คือ (1) คุณสมบัติที่ใช้กำหนดสิทธิการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง (2) คุณสมบัติที่ใช้กำหนดข้อห้ามในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (3) คุณสมบัติที่ใช้กำหนดข้อห้ามในการเป็นสมาชิกวุฒิสภา

13.2.1 คุณสมบัติที่ใช้กำหนดสิทธิการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้แก่ การมีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่ เคยเป็น ส.ส. หรือ ส.ว. และมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ คือ มีชื่อในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง เคยเป็น ส.ส. ที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี

13.2.2 คุณสมบัติที่ใช้กำหนดข้อห้ามในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ได้แก่

(1) เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง

(2) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วยังไม่เกินหนึ่งปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(3) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง

(4) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ ดิทยาเสพติดให้โทษ เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เป็นภิกษุสามเณร นักพรต นักบวช อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง

(5) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(6) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(7) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(8) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(9) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ นอกจากข้าราชการการเมือง

(10) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(11) เป็นสมาชิกวุฒิสภา

(12) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

หรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการส่วนท้องถิ่นหรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(13) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(14) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา 295 (ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งอันเนื่องมาจากการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หนี้สิน และเอกสารประกอบ หรือจงใจยื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้ง)

(15) เคยถูกวุฒิสภามีมติโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปี นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

13.2.3 คุณสมบัติที่ใช้กำหนดข้อห้ามในการเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในระหว่างการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีข้อห้ามดังนี้ คือ

(1) สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่นไม่ได้

(2) สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปก้ำกายหรือแทรกแซงการบรรจุแต่งตั้งย้ายโอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง

(3) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภา

ท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ นอกจากข้าราชการการเมืองอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรี

(4) ไม่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(5) ไม่รับเงินหรือผลประโยชน์ใดๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติกับบุคคลอื่นๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

13.3 วาระและการสิ้นสุดสมาชิกภาพ

13.3.1 การดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา รัฐธรรมนูญ มาตรา 130 กำหนดให้มิ่วาระคราวละ 6 ปี โดยเริ่มต้นตั้งแต่วันเลือกตั้ง

13.3.2 การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา รัฐธรรมนูญ มาตรา 133 กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้หลายประการ ได้แก่

- (1) วาระการดำรงตำแหน่งของวุฒิสภาครบ 6 ปี
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (5) มีลักษณะต้องห้ามในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (6) เป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่น
- (7) กระทำการอันต้องห้ามตามข้อกำหนดการเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(8) วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพ โดยให้ถือว่า สิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แล้วแต่กรณี

(9) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(10) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

13.4 ฐานะ

ฐานะของสมาชิกวุฒิสภามีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ (1) การเป็นตัวแทนประชาชน แต่ไม่มีความผูกพันทางการเมือง (2) การเป็นองค์กรที่เป็นกลางทางการเมือง แต่กำกับ ควบคุม บุคลากร และองค์กรอำนาจทางการเมือง (3) การเป็นองค์กรไม่ใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรง แต่กลั่นกรอง ตรวจสอบ และควบคุมดูแลอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ และองค์กรอิสระ

13.4.1 การเป็นตัวแทนประชาชนโดยไม่สังกัดพรรคการเมือง ไม่รับการสนับสนุนจากพรรคการเมือง และไม่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งแสดงถึงความไม่มีฝักฝ่ายทางการเมือง การไม่พึ่งพาฐานสนับสนุนหรือใช้ทรัพยากรร่วมกับพรรคการเมือง และไม่ใช้ทักษะการแข่งขันทางการเมืองทำการชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนเลือกตั้ง แต่เปิดโอกาสให้ประชาชนตัดสินใจเลือกตามดุลยพินิจ และความต้องการของประชาชนเอง

13.4.2 การเป็นองค์กรเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่

ผูกพันกับองค์กรอำนาจใดๆ ในทางการเมืองนั้น แสดงถึงการเป็นองค์กรที่ไม่ต้องถูกจำกัดกรอบในบทบาทอำนาจเฉพาะด้าน และการผูกพันกับกลุ่มอำนาจและผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม ซึ่งเป็นองค์กรที่สามารถกำกับ ควบคุม บุกฉกรรจ์และองค์กรอำนาจทางการเมือง ตลอดจนองค์กรอิสระอื่นๆ ที่เป็นผลประโยชน์ส่วนรวมได้เป็นการทั่วไป

13.4.3 การเป็นองค์กรไม่ใช้อำนาจการเมืองโดยตรงไม่ว่าอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร หรือตุลาการ ทำให้วุฒิสภาทำบทบาทของการกลั่นกรอง ตรวจสอบและคานดุลอำนาจระหว่างองค์กรอำนาจหลักได้อย่างตรงไปตรงมา และไม่ต้องยึดถือหรือคำนึงถึงอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ใดๆ ในทางการเมืองจะเข้ามากระทบหรือมีส่วนครอบงำ

13.5 อำนาจ-หน้าที่

สมาชิกรัฐสภาที่มีอำนาจ-หน้าที่ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

13.5.1 การกลั่นกรองกฎหมาย โดยวุฒิสภาสามารถแก้ไขเพิ่มเติม หรือยับยั้ง ร่างพระราชบัญญัติได้ ตลอดจนช่วยคณะรัฐมนตรีในการผ่านร่างกฎหมายสำคัญ ตามที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภาไว้ เพื่อเป็นการช่วยเสริมประสิทธิภาพและเสถียรภาพของฝ่ายบริหาร

13.5.2 การประชุมรัฐสภา รวมทั้งสองสภา ในกรณีมีเรื่องสำคัญเร่งด่วน ทั้งที่เกี่ยวกับการตรากฎหมาย เรื่องเกี่ยวกับการบริหาร เรื่องเกี่ยวกับกฎหมายสำคัญเร่งด่วน รวมทั้ง เรื่องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวและรวดเร็วไว้โดยการประชุมร่วมสองสภา

13.5.3 การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบ และการริเริ่มขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ต้องลงมติ

13.5.4 การสรรหา คัดเลือก และแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ ประธานศาลปกครองสูงสุด คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เลขาธิการ ปปช. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

13.5.5 การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เช่น บุคคลในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

13.5.6 การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และการตีความรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

13.6 การกำหนดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาของแต่ละจังหวัด

13.6.1 ฐานจำนวนราษฎรที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณหาจำนวนของสมาชิกวุฒิสภาทั่วประเทศ คือ ยอดรวมของราษฎรทั้งประเทศ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 (ตามประกาศของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง)

13.6.2 การกำหนดเกณฑ์เฉลี่ยจำนวนราษฎรต่อสมาชิก

วุฒิสภา 1 คน คือ ผลลัพธ์สุทธิจากการเอาจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้ง 200 คน หารกับจำนวนราษฎรทั้งประเทศ

13.6.3 จังหวัดใดมีจำนวนราษฎรไม่ถึงเกณฑ์เฉลี่ยก็อนุโลมให้มีสมาชิกวุฒิสภาได้ 1 คน

13.6.4 จังหวัดใดมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่า 1 คน ให้เพิ่มจำนวนวุฒิสมาชิกขึ้นได้ตามจำนวนของเกณฑ์เฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น หากเศษที่เหลือไม่ถึงเกณฑ์เฉลี่ยก็ให้ตั้งไว้สำหรับคำนวณเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น เมื่อเกิดกรณีที่รวมกันทุกจังหวัดแล้วยังไม่ครบ 200 คน และจำเป็นต้องเพิ่มให้ครบ ซึ่งหากจังหวัดใดเหลือเศษมากที่สุดก็จะได้รับการพิจารณาให้มีสมาชิกเพิ่มได้อีก 1 คน โดยเรียงลำดับลดหลั่นลงมาตามจังหวัดต่างๆ จนกว่าจะครบทั้ง 200 คน

13.7 การสมัครรับเลือกตั้ง

13.7.1 วันที่สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแล้ว จะต้องกำหนดให้เริ่มมีการรับสมัครไม่เกิน ภายใน 5 วัน ส่วนวันที่เปิดให้มีการสมัครนั้นต้องไม่น้อยกว่า 5 วันด้วยเช่นกัน

13.7.2 การยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง) พร้อมชำระค่าธรรมเนียมคนละ 10,000 บาท ซึ่งค่าธรรมเนียมนี้จะตกเป็นของรัฐ เมื่อออกไปรับเงินแล้วห้ามมิให้ผู้สมัครถอนการสมัคร

เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ตรวจจสอบหลักฐานการสมัครแล้วหากเห็นว่าถูกต้องก็ให้ประกาศการรับสมัครให้ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศดังกล่าว ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดนั้นภายใน 7 วันนับแต่วันที่ประกาศ คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด

13.7.3 หมายเลขผู้สมัคร ผู้สมัครได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับก่อนหลังในการมายื่นใบสมัคร ถ้ามีผู้สมัครพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงกันได้ ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

13.8 การแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 91 และมาตรา 92 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไว้ ดังนี้

13.8.1 การแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งให้กระทำได้เฉพาะการจัดพิมพ์เอกสาร ดังต่อไปนี้

(1) การจัดทำแผ่นปลิวหรือแผ่นพับ ขนาดกว้างไม่เกิน 32 เซนติเมตร ยาวไม่เกิน 26 เซนติเมตร จำนวนไม่เกินสองเท่าของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่สมัคร

(2) การจัดทำแผ่นประกาศหรือแผ่นป้าย ขนาดกว้างไม่เกิน 45 เซนติเมตร ยาวไม่เกิน 65 เซนติเมตร จำนวนไม่เกินสิบเท่าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่สมัครรับเลือกตั้ง

(3) การจัดทำเอกสารรูปเล่ม ขนาดกว้างไม่เกิน 21 เซนติเมตร ยาวไม่เกิน 30 เซนติเมตร จำนวนไม่เกิน ร้อยละ 50 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่สมัครรับเลือกตั้ง

13.8.2 เอกสารที่จัดพิมพ์เป็นแผ่นพับหรือแผ่นปลิวต้องระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา และวันเดือนปีที่พิมพ์ การเผยแพร่แผ่นพับหรือแผ่นปลิว ห้ามใช้เครื่องขยายเสียงหรือโปรยเอกสารในที่สาธารณะ

13.8.3 ข้อความและข้อมูลในเอกสารแนะนำตัว มีดังนี้

- (1) ประวัติส่วนตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง และอาจมีรูปผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือรูปถ่ายผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมคู่สมรสและบุตร
- (2) ประวัติการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- (3) ประวัติการทำงานหรือประสบการณ์ในการทำงานของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

และ (4) อาจมีหมายเลขประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

13.8.4 เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแต่ละครั้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดสถานที่ปิดและติดเอกสารแนะนำตัว และให้การสื่อสารแห่งประเทศไทยอำนวยความสะดวกในการส่งเอกสารทางไปรษณีย์ตามสมควร

13.8.5 ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ แจกจ่าย และจัดส่งเอกสารพร้อมทั้งหลักฐานทั้งหมดต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

13.9 การลงคะแนน การนับคะแนน และการประกาศผลการเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้เพียงคนเดียว ไม่ว่าในจังหวัดของตนจะมี ส.ว. ได้กี่คนก็ตาม หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์จะเลือกผู้สมัครคนใดเลย สามารถกากบาทลงใน “ช่องไม่ลงคะแนน” ได้

การนับคะแนนเลือกตั้งให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งด้วย

(ต่างกับการเลือกตั้ง ส.ส. ที่นับคะแนนรวมทั้งเขตเลือกตั้ง)

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งส่งผลการนับคะแนนมาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ซึ่งทำหน้าที่ประมวลผลคะแนนจากทุกหน่วยเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งนั้น และประกาศผลการนับคะแนนของเขตเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ประกาศผลการเลือกตั้งตามเกณฑ์ ดังนี้

(1) สำหรับจังหวัดที่มี ส.ว. ได้ 1 คน ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ว.

(2) สำหรับจังหวัดที่มี ส.ว. ได้มากกว่า 1 คน ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับจนครบจำนวน ส.ว. ที่พึงมีได้ในจังหวัดนั้น เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง

(3) กรณีผู้สมัครในจังหวัดเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวน ส.ว. ที่พึงมีในจังหวัด ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ว. ต้องได้รับคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถ้าได้จำนวน ส.ว. ไม่ครบให้มีการเลือกตั้งใหม่ในจังหวัดนั้น เพื่อให้ได้ ส.ว. ตามจำนวนที่พึงมี

13.10 การคัดค้านการเลือกตั้ง

การคัดค้านการเลือกตั้งให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ที่เห็นว่าการเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดหรือของเขตเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ (ไม่มีการคัดค้านเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเหมือนในกรณีการเลือกตั้ง ส.ส.)

14. หลังลงคะแนนเลือกตั้ง มีอะไรให้ประชาชนและผู้ใช้สิทธิต้องทำ

14.1 เฝ้าสังเกตการณ์การนับคะแนน เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการตรวจคะแนนนับคะแนนโดยเปิดเผยจนเสร็จในรวดเดียว ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนน จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสามารถเฝ้าสังเกตการณ์ได้

14.2 การเฝ้าฟังผลการเลือกตั้ง การประกาศผลการเลือกตั้ง กฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ประกาศผลการเลือกตั้ง ดังนั้น ผลการเลือกตั้งเป็นทางการที่เป็นการยืนยันผลอย่างแท้จริงต้องเป็นผลที่ประกาศโดยผู้ว่าราชการจังหวัด

14.3 การคัดค้านการเลือกตั้ง กฎหมายได้ให้สิทธิแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง ในการเสนอคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน 30 วัน นับแต่ประกาศผลและกรณีของเรื่องบัญชีรายชื่อ รายจ่าย ให้ยื่นคำร้องคัดค้านได้ภายใน 180 วัน เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ สำหรับการพิจารณาคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

14.4 การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หลังการเลือกตั้ง 30 วัน คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันควร และเป็นหน้าที่ของเจ้าของรายชื่อที่จะต้องแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิภายใน 60 วันนับแต่วันประกาศ หากไม่แจ้งเหตุภายในกำหนดก็จะเป็นผู้เสียสิทธิตามกฎหมาย

About the Book

Election Guide Book

By *Chaowana Traimas*

The New Election System is a fundamental part of the political reform in the Constitution of Thailand, B.E. 2540 [1997] in many aspects such as : [1] The election is a duty for every person. [2] The senate shall be elected by the people. [3] Any voter who is residing outside the constituency or the country in the election day also has the right to cast a ballot . [4] The Election Commission has a freedom and omnipotence to conduct and control an election of members of the House of Representatives, senators, members of a local assembly and local administrators including the voting in a referendum. [5] A voter has a right to one vote in his or her constituency and another one vote for a political party. [6] The person who fails to vote without notifying shall lose his or her right to vote as provided by law.

To meet expectation, the new election system emphasises many significant functions as follow: [1] An election should be proceeded in an honest and fair manner. [2] The abuse exchange between voter and candidate shall be diminution as well as dishonest performance of political influence group. [3] Every person has an equal right to vote no matter where he or she is residing in or outside the constituency or the Kingdom on the election day. [4] The moral and competitive candidate shall has more opportunity to success in general election.

Finally, the impact of the new election is expected to effect the process of political reform on many aspects, such as: [1] People shall has simultaneous judgment to vote both for the legislative and executive section. [2] The general suffrage shall promote significant political will of the people. [3] The result of the general election shall reflect genuine political influence of the people. [4] The general election shall has an impact on political changes ; candidate leadership and institutionalization of political party.

However, if we hope to achieve both expectation and impact of the new election system, we should have two basic conditions; [1] The Election Commission should be able to control and hold an election in an honest and fair manner, and [2] People should be able to exercise their right to vote with general freedom and general freewill.